

Pannónia Napok Nemzetközi Erdésztalálkozó Szlovéniában

A vendégeket *Daniel Zorko*, a Muraszombati Erdészeti Egyesület elnöke, valamint *Josef Mrakics*, a Maribori Erdészeti Egyesület elnöke köszöntötte. A magyar résztvevőket *Vlado Bratkovics*, a muraszombati erdészet vezetője – a magyar erdészek régi barátja, vándorgyűléseink rendszeres résztvevője – segítette a két nap során.

A találkozó, valamint az esti szálláshely Muraszombat és Maribor között, Cerkljenjak községben, a Firbas család parasztgazdaságának vendégházában volt. A rövid bemutatkozás, majd a házigazda termékeiből készült gyors tízórai elfogyasztása után indultunk a tervezett programokra.

Először Negovában a kívülről szépen felújított kastélyt tekintettük meg, amely a 13. században épült és parkjában korhű jelmezekben fogadta csoportunkat a főerdész, majd a gróf és a grófné. A kastély a 16. századtól az osztrák Trautmannsdorf grófi család tulajdonában volt.

Az épület egyik termében *Sztanko Rojko* erdőmérnök, erdészetvezető vetítőképes előadásában mutatta be a térség erdőgazdálkodásának múltját és az általuk irányított negovai erdészet munkáját. Szlovéniában az állami erdők kezelését a '90-es évek közepén az állam koncesszióba adta 15 évre a magántulajdonban lévő erdészeti társaságoknak, koncessziós díj fejében. Ez a 15 éves időszak 2016-ban jár le. A kezelőknek a bevételeikről, költségeikről és az ez alapján fizetendő díjról évente kell elszámolniuk a

Több mint négy évtizedes múltat tekint vissza a három szomszédos ország (Magyarország, Szlovénia, Ausztria) határ menti erdészeti egyesületi csoportjainak szakmai tapasztalatcseréje. Az idén Szlovénia volt a házigazda, a találkozón a Burgenlandi Erdészeti Egyesület, Magyarországról a Vas megyei (OEE Szombathelyi Helyi Csoport) és a Zala megyei (OEE Nagykanizsai Helyi Csoport) csoport képviselői vettek részt, míg a rendező szlovéneket a Muraszombati és Maribori Erdészeti Egyesület vezetői, tagjai képviselték.

szlovén földalappal. A helyi erdészet is ilyen konstrukciókban működik.

Az első ütemként uniós forrás bevonásával 6 millió euróból felújított kastély külső épületeit helyi idegenvezető mutatta be.

A kastély megtekintése után a negovai birtok 03018 d jelű erdőrészletét tanulmányozhattuk.

A 3,5 ha területen a bükk a fő fafaj, mellette elegyként megjelenik az erdeifenyő, a kőris és a hegyi juhar. A hektáronkénti fakészlet jelenleg 630 m³. A szlovén erdész kollégák bemutatták néhai *Branko Zurmann* erdész szolgálati naplójának a helyhez és a térség erdőgazdálkodásához kötődő dokumentumait. Az erdész a II. világháború utáni időszakban ezen a területen irányította az erdőgazdálkodást, részletes leírásokat hagyva az utódoknak

a kor gazdálkodásáról, szakmai viszonyairól. Az erdőrészlet a város szélén a szőlőhegy mellett helyezkedik el, így – a fejlett bükk újlát ellenére – „örökerdőként” meghagyják a faállományt.

A rövid ebédszünetet követően meglátogattunk egy jól működő családi parasztgazdaságot. A gazdaság 30 ha szántó, 10 ha erdő, 0,5 ha szőlő és 15 ha bérelt mezőgazdasági területen dolgozik.

(A programhoz csatlakozott *Michael Strak* volt termelőszövetkezeti elnök az első Pannónia találkozó szervezője.) A gazdaságban tájékoztattak az uniós támogatások szlovéniai és muravidéki felhasználásáról, ezen belül az erdőgazdálkodás gépesítésének fejlesztéséről.

Szlovéniában a 2007–2013-ig tartó uniós ciklusban 16,5 millió euró támogatásból 50% önrész vállalásával, 8 havi investert, 92 kiszállító szerelvényt (traktor, markoló, pótkocsi), 300 traktort, 140 csörlőt, 3 kötélpályát, és 170 motorfűrészszert szereztek be.

A Muravidéken (az ország erdeinek 6%-a található itt) 1,7 millió euró támogatásból 14 traktort, 7 kihordó szerelvényt, 8 motorfűrészszert vásároltak.

A tapasztalatcsere következő helyszíne a negovai kastélydomb tövében elterülő tó volt. Az erdészet vezetőjétől megtudhattuk, hogy több ilyen kis víztározót létesítettek az ősidőkben, melyből támadás esetén kiengedték a vizet, hogy védjék a várat a támadásoktól. Ott tájékoztattak bennünket a Muravidéken 2007 óta jelenlévő és egyre jobban terjedő kőrispusztulásról (*Chalara fraxineae*). Tavaly közel 1000 m³ beteg kőrisfát kellett kitermelniük. A védekezéssel kapcsolatos erdészeti kutatás több irányba indult el, míg végül arra jutottak, hogy a kőriscesmeték 4–5 órán keresztül 36–38 °C hőmérsékletű vízbe mártásával megelőzhető a gomba károsítása. Melegben ugyanis a gombafertőzés nem terjed. Tapasztalataik szerint nagy koncentrációban a vegyszeres kezelés eredményre vezethet ugyan, azonban a környezetet is jelentősen terheli. Biztató eredményt értek el antagónista gombafaj kitenyésztésével is.

A szakmai programok után vacsorával egybekötött pincebemutatón és borkóstoláson vettünk részt az osztrák határ mellett a Radgonske gorice-i Gmbh pincészetében, és megismerhettük a pezsgőkészítés fortélyait.

Másnap Radenci város főterének 9 hektáros parkjába látogattunk. (A városban palackozzák a város nevét viselő híres ásványvizet.) A parkot a 19. század második felében létesítették, abban az időben Szlovénia legszebb 19 parkja között tartották számon. 2008-2009-ben komoly szélviharkár érte a parkot. A viharkárokról és a helyreállítási munkákról *Richterics Jonas* polgármester és *Zdenko Bukovetz* kerületvezető erdész tájékoztatta a csapatunkat. 2008. július 13-án a mintegy 140 éves fákból (nagy részt lucfenyő) álló parkban, széldöntés következtében 330 fa (mintegy 660 m³) kifordult gyökerestül. 2009. június 16-án újabb 200 fa dőlt ki, 250 m³ mennyiségben. A tuskók kiszedése, elszállítása utáni tereprendezést követően 2012 tavaszán újraültették a parkot.

A korábbi „egyfafajos” sötét park helyén 19 fafajból, cserjefajból létesítet-

tek úgynevezett világos, szellős parkot. A városi park rekonstrukciós munkáit a helyi erdészek irányították. Az ültetési anyagot támogatók (cégek, magánszemélyek) vásárolták meg.

A programot követően a Mura folyón vízi túrán vettünk részt, házigazdáink vezetésével.

Induláskor kicsit tartottunk a sebesen érkező víztől, azonban néhány métert haladva a már szélesebb mederben – néhány bátorító korty gyógycepp bevétele után – egész jámbornak hatott a folyó.

A leereszkedés során láthattunk drótköteles kompot, folyó mellé telepített malmot – melyet úszó lapátkerék működtetett –, valamint tanulmányozhattuk a szabályozott folyó partjának erdészeti és mezőgazdasági kultúráját. Az Izakovci szigeten muzeális, de még ma is működő úszó vízimalmot, vala-

mint a hozzá tartozó múzeumot tekintettük meg.

A találkozót tájjellegű ebédrel zártuk. Az ott elhangzott értékelő beszédek az elismerés hangján szóltak a szlovéniai Muravidéken folyó erdészeti munkáról, valamint érezhetően tovább erősödött a szakmai barátság a három nemzet erdészei között.

A következő év házigazdájaként a Zalaerdő Zrt. és az OEE Nagykanizsai Helyi Csoportjának képviselőiben *Páll Tamás* élt a megtisztelő meghívással. Valamennyi szlovén kollégánknak köszönjük a baráti fogadtatást, az élménydús találkozó megszervezését, külön *Daniel Zorko* muraszombati egyesületi elnöknek és *Vlado Bratkovics* muraszombati erdészvezetőnek, aki barátként kalauzolta a magyar erdészeket a két nap során.

Szöveg: **Kutas Lajos, Bakó Csaba**

Kép: **Bakó Csaba**

100 éve hunyt el Herman Ottó (1835—1914)

Sokoldalú, kiemelkedő munkásságát elismerve személyét „*az utolsó magyar polibisztor*”-ként tiszteli az utókor. Kora kiemelkedő tudósa, akinek a tevékenysége meghatározó volt a hazai néprajz, a régészet, a nyelvészet és a zoológia számos területén. 1835. június 28-án Breznóbányán született. Szász származása miatt 12 éves koráig magyarul sem tudott. Édesapját Alsó-Hámorba helyezték át, így középiskoláit Miskolcon végezte. Természetszeretete már gyermekkorában megmutatkozott, hiszen amikor csak tehette, a Bükk erdeit járta. Ennek ellenére, később a bécsi politechnikumban mérnöknek tanult, de tanulmányait családi okok miatt nem tudta befejezni. 1863-ban Kőszegen fényképész műtermet nyitott két társával, közben madarak preparálásával kezdett foglalkozni. Onnan Kolozsvárra került, ahol az Erdélyi Múzeum Egylet konzervátori állását nyerte el. Ebben a városban kezdődött tudományos pályája, ott jelent meg első írásai. Autodidakta módon, rengeteget tanult, önszorgalmának köszönhetően korának egyik legjelentősebb természettudósává vált.

Első kiemelkedő munkája, az 1875–78 között megjelent háromkötetes, saját kezűleg illusztrált „*Magyarország pókfajának*”, egy csapásra világhírt hozott számára. A nemzetközi szak-

ma alpműként ismerte el. Megállapításait, rajzait nagy számban vették át. Könyvének hatására került a Magyar Nemzeti Múzeum Állattárába, ahol szerényen fizetett állást és lakást is kapott. Közben aktív politikai szerepet vállalt, 15 évig volt képviselő. Kiemelkedő érdemeket szerzett a tudományos ismeretterjesztés hazai megteremtésében is. Élvezetes stílusú írásai megjelentek a Természettudományi Közönyben, a Természettudományi Társulat által szervezett előadásorozatokon lebilincselő előadásaival tűnt ki.

Az Országos Állatvédő Egyesület 1900. évi közgyűlésén külföldi példák alapján Herman Ottó tett javaslatot a Madarak és Fák Napjának a megünneplésére. Kezdeményezésére végül 1906-tól gróf *Apponyi Albert* kultuszminiszter rendelete tette lehetővé a Madarak és Fák Napjának a megünneplését országszerte.

1887-ben jelent meg következő nagy munkája, „*A magyar balászat könyve*”. 1888-ban két hónapos tanulmányutat tesz a sarkkörön túli norvég területeken. Élvezetes útirajza „*Az északi madárhegyek tájáról*” címmel 1893-ban jelent meg. 1888-ban országos hálózatot szervezett a madárvonulás megfigyelésére. A madárvédelmet nemzeti ügyé teszi. 1891-ben munkatársaival Budapesten

megszervezte a II. Nemzetközi Madártani Kongresszust. 1893-ban megalapította a Magyar Ornitológiai Központot, illetve attól az évtől kezdve jelentette meg annak tudományos évkönyvét, a napjainkban is létező „*Aquila*” évkönyvet. Először 1901-ben jelent meg talán legnépszerűbb, számos kiadást megért munkája „*A madarak hasznáról és káráról*” címmel, amely itthon és külföldön is hatalmas sikert aratott. Ezt követően érdeklődése a néprajz felé fordult. Nevéhez fűződik a hazai ősemberkutatás, majd a tudományos barlangkutatás megindítása. Ő állította elsőként, hogy éltek ősemberek Magyarországon.

1914. december elején elütötte egy tehérgépkocsi az idős tudóst. A törött lábbal fekvő beteg tüdőgyulladást kapott, ennek következtében 1914. december 27-én elhunyt. Hatalmas életműve részeként különböző témakörökben 14 könyve és 1140 cikke, tanulmánya jelent meg. Kiemelkedő munkássága elismeréseként halálának 100. évfordulóján országos rendezvénysorozatot szerveznek Herman Ottó Emlékév címen.

Andrési Pál
erdőmérnök